

Näsåker 2020-02-11

Slutrapport MKB-projekt Åby kvarndamm i Emån

Älvräddarnas Samorgansations skickade 2015-10-13 in en ansökan om Bra Miljövalstöd för framtagande av en miljökonsekvensbeskrivning, MKB, på summa 40 250:-. MKB:n handlade om utrivning av en gammal kvarndamm vid Fliseryd. Syftet med utrivningen var att öppna upp en alternativ väg för vandrande fisk, då dammen förhindrade konnektiviteten i ett kvillområde, där Emån delar upp sig i två fåror. Genom utrivningen av dammen kan fisk ta sig uppströms två andra vandringshinder i huvudfåran i Emån. Dessutom tillgängliggjordes mer habitat för lek och uppväxt i själva kvillområdet.

MKN:n togs fram av Jönköpings Fiskeribiologi på uppdrag av Älvräddarna med kostnad av sökt summa.

Figur 1 Åby kvarndamm före utrivning

Avrapportering

Åby kvarndamm är numer sedan sommaren 2019 utriven. Processen med de tidigare ägarna vid tidpunkten för vår ansökan om medel avstannade och istället köpte Mönsterås kommun dammen. Kommunen blev förelagda att riva ut dammen av länsstyrelsen Kalmar, som använde den framtagna MKB:n som underlag för sitt föreläggande.

Mönsterås kommun accepterade föreläggandet och överklagade inte, utan lät sedermera Emåförbundet, i vilken Mönsterås kommun är del av, leda arbetet med utrivningen.

Den med medel från Bra Miljöval framtagna MKB:n tjänade därför sitt syfte, om än på annat sätt i processen än vad som initialt var meningen.

Av det nu avslutade projektet kan man dra slutsatsen att en upprättad MKB, som ska innehålla alla aspekter av det tänkta projektet, i det här fallet utrivning, kan ge incitament för både ägare och andra aktörer, som kommuner och länsstyrelser, att genomföra projekt som gynnar naturmiljön.

I detta fall förelade länsstyrelsen i Kalmar dåvarande ägare, dvs. desamma som Älvräddarna hade kontakt med när vi ansökte om medel för MKB, se bifogad bilaga. Till föreläggandet skickade länsstyrelsen som bilaga det upprättade utkastet på MKB som Bra Miljövalpengarna finansierade.

Efter det köpte Mönsterås kommun kvarnen och dammen av dessa, för att lösa en del ekonomiska problem för ägarna och för att få en bra lösning, se bilden nedan från Barometern i samband med köpet.

Kommunen köper kvarn: "Viktigt att det blir en bra lösning"

FLISERYD | Måndag 08.40 , uppdaterad Måndag 15.13

f t Kommentera

Mönsterås kommunalråd Anders Johansson (C)

För 350 000 kronor blir kommunen ny ägare till Åby kvarn och tar därmed över ansvaret för utrivningen av dammen och återställande av kvillen.

– Anledningen till att vi köper kvarnen är att det finns ett utrivningsbeslut och vi vill försäkra oss om att det görs på ett bra sätt. För fiskvandringen och även kulturmiljön är det viktigt att det blir en bra lösning, säger kommunalrådet Anders Johansson (C).

Mönsterås kommun överklagade inte föreläggandet och lät istället Emåförbundet ta uppdraget att riva ut dammen. Älvräddarna ser möjligheter även i framtiden att aktivt kunna använda upprättade miljökonsekvensbeskrivningar (MKB) på detta sätt. Genom MKB:n kan ägarna och andra aktörer få en neutral och faktabaserad konsekvensbeskrivning som gör att de lättare kan ta beslut om utrivning.

Miljönytta med åtgärden

Utrivningen av dammen gynnar alla förekommande arter knutna till strömmande vatten, och underlättar dessutom att målen i EU:s Fågel- och vattendirektiv nås. Fri vandring har erhållits där det tidigare i princip är ett ständigt vandringshinder, samtidigt som den sjöliknande yta som tidigare fanns uppströms dammen ersätts med den ursprungliga strömvattenbiotopen.

Christer Borg
Generalsekreterare Älvräddarnas Samorganisation

Bilagor:
Föreläggande inklusive bilaga.

Bilder från dammen på denna och följande sida.

Figur 2 Dammytan före utrivning

Figur 3 Strömhabitat vid den tidigare Åby kvarndamm efter åtgärd.